

НАСТУПНІСТЬ У РОБОТІ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ І ШКОЛИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Однією з актуальних проблем у сучасній теорії і практиці безперервної освіти є питання наступності в навчанні дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. Вступ дитини до школи і все, що з цим пов'язане здавна було предметом уваги педагогічної і громадської думки. Цю проблему висвітлювали Я.А. Коменський, К.Д. Ушинський, С. Русова, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський, С. Тихеева вважала: старший ступінь дитячого садка вже на третину школа, а молодший ступінь школи – на одну третину дитячий садок.

У педагогічній теорії наступність трактується як універсальна категорія, що забезпечує взаємоузгодженість та взаємозв'язок суміжних щаблів, етапів педагогічної діяльності, що визначає неперервність системи освіти і є головною умовою систематичності навчання і виховання. Зі вступом дитини до школи загострюється така особливість, як сенситивність, проявом якої є підвищена чутливість особистості до подій, що на неї впливають. Пристосування до нових умов завжди супроводжується тривогою, страхом перед новими людьми, незнайомою обстановкою, новими вимогами. Стан тривожності може супроводжувати у першокласника розвиток комплексу неповноцінності відчуття власної невідповідності новим вимогам, заниженою самооцінкою. Як же допомогти першокласнику адаптуватись до нових вимог теорії навчання і виховання. Практика свідчить, що педагоги дошкільного закладу і школи здійснюють співпрацю на трьох рівнях взаємодії.

Формами інформаційної взаємодії ДНЗ і початкової школи є: дні відкритих дверей, взаємовідвідування уроків, занять, проведення декад початкової школи, спільних семінарів-практикумів, круглих столів, конференцій з обговоренням програм і планів навчально-виховної роботи.

Методичний рівень включає обмін новаторськими методиками, досвідом організації навчальної діяльності старших дошкільників і молодших школярів, взаємне консультування, спільні наради, семінари-практикуми, участь у спільних проектах, розроблення індивідуальних, колективних та нетрадиційних форм методичної роботи з підвищення рівня компетентності педагогів, методичних рекомендацій і порад.

На базі ЗОШ 1 ступеня, НВК на безоплатній основі працюють групи з підготовки майбутніх першокласників до школи. Завдання таких груп – є створення сприятливих умов для адаптації дітей до шкільного навчання. Педагоги і вихователі проводять спільні екскурсії, лінійки, на яких дошкільнята є гостями, спільні свята - Посвята у першокласники, Прощання з букварем. Школярі готують театралізовані вистави, розваги. Проводять спільні виставки дитячих і творчих робіт. В умовах колективної пошукової діяльності діти вчаться не тільки мислити, а й спілкуватися.

Одним із важливих напрямів спільної роботи є просвіта батьків майбутніх першокласників. З цією метою проводять збори батьків на базі ДНЗ і початкової школи. Психологічна служба у ДНЗ і школах надає допомогу батькам і дітям у подоланні труднощів переходу на новий освітній рівень..

Спільна систематична робота забезпечує наступність, допомагає зробити перехід від ДНЗ до школи комфортним. Сучасна психологічна наука доводить, що процес розвитку дитини від народження до повноліття відображений у 100% розподіляється за роками: до 6

років - 90%, на період навчання у початковій школі - 7%, на весь період навчання у ЗОШ - 3%. Як бачимо дуже важливим є період розвитку саме до 6 років. Дошкільна педагогіка володіє арсеналом засобів підготовки дітей до школи: програми, методики, методичні рекомендації. Але при зарахуванні дітей до школи вчителі скаржаться на недостатню підготовленість майбутніх учнів. Під час психологічного тестування дітей, які йдуть до першого класу - 13% мають високий рівень готовності 65% - середній, 12% - низький. У той же час перед батьками, вихователями початкових класів стоїть запитання Як підготувати дитину до школи? Однозначної відповіді поки що немає. Залежно від того якою ми хочемо бачити дитину у початковій школі, її підготовку можна спрямувати у певних напрямках:

Якщо необхідний високий рівень навчальних досягнень, то варто застосовувати різноманітні розвивальні технології, навчити дитину рахувати, читати і писати ще до школи. Звичайно, така дитина із перших днів навчання ймовірно потрапить до категорії найбільш здібних дітей. Проте, якщо не буде дотримано принципу наступності, навчання для дитини вже через декілька тижнів стане не цікавим. Така дитина інколи стверджує, що вона і так все знає. Отже, поступово у неї згасає пізнавальний інтерес і пізнавальна активність.

Якщо ми прагнемо розвинути й зберегти пізнавальний інтерес та пізнавальну активність дитини, бажано пам'ятати про принцип природовідповідності. Так, вальдорфські педагоги, порівнюючи дитину із морквинкою, стверджують: «Коли у моркви з'являється листя, ми не вириваємо її із ґрунту, а чекаємо, доки вона дозріє. Так само має дозріти дитина для того, щоб включитись у навчальну діяльність». Отже, якщо ми хочемо зберегти не лише пізнавальний інтерес і пізнавальну активність дитини, а й її здоров'я, доцільно врахувати те, наскільки її психіка готова до навчальної діяльності.

Якщо ми прагнемо реалізувати особистісно зорієнтований підхід, розробити індивідуальну програму розвитку молодшого школяра, доцільно дослідити й визначити рівень психологічної готовності дитини до шкільного навчання у повному обсязі, тобто діагностувати: інтелектуальну готовність, вольову готовність, мотиваційну готовність; готовність до спілкування, рівень оволодіння дитиною ігровою діяльністю; здатність до самовираження.

Отже, процес підготовки дитини до школи має передбачати: формування певних знань, умінь, навичок, які відповідають віковим та індивідуальним можливостям дитини; розвиток пізнавальних інтересів і мотивації до навчання (бажання вчитися); готовність до зміни соціальної позиції; фізичний та психофізіологічний розвиток дитини, що забезпечує можливість навчання у школі; формування тих рис характеру, які забезпечать успішну життєдіяльність учня початкової школи; розвиток емоційної грамотності дитини формування уміння самовиражатися у різних сферах життєдіяльності тощо.